

(Σοφία Σειράχ, 10: 9)

Η πρόσφατη τραγωδία του αεροπλάνου των Μαλαισιανών Αερογραμμών δεν ήταν η πρώτη και σίγουρα δεν θα είναι στατιστικώς, τουλάχιστον η τελευταία.

Έρχεται, όμως, να προστεθεί σε μια σειρά από άλλα ατυχήματα, που αποκαλύπτουν το μέτρο της διαχρονικής ανθρώπινης τραγωδίας, έτσι, όπως τη συνέλαβε και την εξέφρασε το ελληνικό πνεύμα, με την προτροπή “επί ρώμη μη καυχώ”, να μη καυχάσαι για τη δύναμή σου!

Η έννοια του μέτρου ήταν καθοριστική στην αρχαία ελληνική σκέψη και πρακτική, που όριζε τα πλαίσια δράσης του ατομικού και συλλογικού “εγώ” στα δεδομένα των πεπερασμένων ορίων των δυνατοτήτων του ανθρώπου, ώστε να συντηρείται και να διασφαλίζεται η δικαιοσύνη, η αρμονία και η ισορροπία, η υπέρβαση των οποίων οδηγεί αναπότρεπτα στην τιμωρία...

Και δεν ήταν λίγες οι φορές, που ο άνθρωπος υπερέβη τα όριά του και θέλησε να γίνει ή νόμιζε ότι έγινε θεός!

Θα έλεγε, κανείς, ότι αυτή ακριβώς η τάση του ανθρώπου για αυτοθεοποίηση, το “έσεσθε ως θεοί” συνιστά και την ουσία του προπατορικού αμαρτήματος.

Ένα αμάρτημα, που από τους Σενναρήτες, που θέλησαν να κτίσουν πύργο για να φτάσουν στον ουρανό, τον μεθυσμένο από τη δύναμη και την εξουσία Κρέοντα, στην “Αντιγόνη” του Σοφοκλή, που ανήγαγε τον εαυτό του κριτή ζώντων και νεκρών, και τον υπερφίαλο Ξέρξη, που μαστίγωσε τη θάλασσα, γιατί δεν υπήκουσε στα κελεύσματά του, συνεχίζεται από το σύγχρονο, θολωμένο από την ψευδαίσθηση της παντοδυναμίας, άνθρωπο.

Είναι, βέβαια, γεγονός, ότι η επιστήμη και η τεχνολογία πρόσφεραν στο ανθρώπινο γένος τρομακτικές δυνατότητες και ικανότητες, αδιανόητες ακόμα και στο πρόσφατο παρελθόν..

Χάρη στην επιστήμη και την τεχνολογία, ο άνθρωπος ανακάλυψε τα μυστικά του μικρόκοσμου και του μακρόκοσμου, διείσδυσε στα βιολογικά μυστικά της ζωής, ξέφυγε από τα δεσμά της γήινης έλξης, το μάτι του έφτασε μέχρι τις εσχатиές του διαστήματος, το πόδι του πάτησε στο χλωμό δορυφόρο της γης, η γνώση του προσέγγισε το μυστήριο της ζωής....

Έτσι, και όχι αδικαιολόγητα ίσως, περισσότερο από ποτέ διακατέχεται από το “παραλήρημα του Θεού”, ότι όλα τα γνωρίζει, όλα τα μπορεί, όλα τα πετυχαίνει, όλα μπορεί να τα αντιμετωπίσει...

Μέχρι να έλθει η διάψευση!

Μια διάψευση αποκαλυπτική στην τραγικότητά της και αληθινά σοκαριστική στο μήνυμά της, ότι, δηλαδή, ουσιαστικά εξακολουθεί να είναι “χώμα και στάχτη” παντελώς αδύναμος και εντυπωσιακά μικρός μπροστά στη δύναμη του Θεού, ακόμα και τη δύναμη της φύσης.

Τα διαστημικά λεωφορεία, που, παρά την υψηλή τους τεχνολογία, εξεράγησαν, οι φυσικές καταστροφές, που δεν προβλέφθηκαν, οι ασθένειες, που δεν θεραπεύθηκαν, και τώρα το θηριώδες αεροπλάνο, που “εξαφανίστηκε”, αποδεικνύουν και καταδεικνύουν τον παραλογισμό, αλλά και την τραγωδία του ανθρώπου, που νομίζει ότι έγινε παντοδύναμος, θεός, πανταχού παρών και τα πάντα ορών...

Το συγκεκριμένο αεροπορικό δυστύχημα, πέρα από την ανθρώπινη διάστασή του,

ενέχει και μια άλλη, πανανθρώπινη διάσταση, αυτήν της κατάρρευσης των μύθων για τη δύναμη της τεχνολογίας, η οποία δεν μπόρεσε, παρ' όλα τα μέσα που διαθέτει, να το "δεί" ή να το βρεί, τουλάχιστον μέχρι την ώρα, που γράφονται τούτες οι γραμμές!

Ενέχει, όμως, και μία πρόκληση και πρόσκληση συνάμα για την επανοριοθέτηση των δυνάμεων και των δυνατοτήτων του ανθρώπου και την αναθεώρηση της μέχρι τώρα πορείας του.

Ο σοφός Σειράχ ομολογεί ότι ο Θεός «έδωκεν ανθρώποις επιστήμην ενδοξάζεσθαι εν τοις θαυμασίοις αυτού», υποδεικνύοντας την θέση του ανθρώπου, ως διαχειριστή του δυνάμεων του φυσικού κόσμου, προς δόξα Θεού και διακονία του συνανθρώπου.

Η κατάκτηση της γης, της θάλασσας και του διαστήματος, οι απόπειρες να ανασυγκροτήσουμε το παρελθόν και να προδιαγράψουμε το μέλλον, η δυνατότητα να καταστρέψουμε τη βιόσφαιρα ή να την αλλοιώσουμε μέσω των καταστροφικών παρενεργειών της τεχνολογίας, η εκμηδένιση των διαχωριστικών αποστάσεων με τη χρήση των σύγχρονων τηλεπικοινωνιακών και μεταφορικών μέσων, η διείσδυση στο μικρόκοσμο του αοράτως μικρού και του ακαταλήπτως μεγάλου, καθώς και η τεχνική διαχείριση του κοινωνικού σώματος έχουν οδηγήσει τον άνθρωπο σε μία θέση ιδιαζόντως υψηλή και ταυτόχρονα εξόχως κρίσιμη.

Έχει ανέβει, και ανεβαίνει συνεχώς, τόσο πολύ τις βαθμίδες της προόδου, που η πτώση του γίνεται καταστροφική. Τρέχει τόσο γρήγορα, που δεν προλαβαίνει να σκεφθεί την πορεία του. Καλλιεργεί συνθήκες ευνοϊκές για την ευζωία του, και έρχεται αντιμέτωπος με νεοφανείς απειλές.

Αναπτύσσει τη λογική, και αναφύονται άπειροι παραλογισμοί. Κυνηγάει τη ζωή, και έρχεται απροσδόκητα αντιμέτωπος με το θάνατο. Γίνεται «βασιλιάς» της φύσης και δούλος των δημιουργημάτων του....

Τελικά, η επιστήμη μας έκανε θεούς, πριν να γίνουμε άξιοι να είμαστε άνθρωποι.

† Ο ΣΥΡΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΣ Β΄
(Περιοδικό "ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ", τ. 65, Μάρτιος 2014)